HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אי אליבא דר"א קאמר. כלומר כמאן ס"ל במכשירין על כרחך כר"א ס"ל וכיון דכר"א ס"ל אמאי הוי לכתחילה אסור: **אלא הא ר' שמעון והא רבנן.** מתני' רבנן דפליגי עליה דר"ש ואמרי קושרה דסבירא להו כר"א בחדא דמכשירי מצוה דוחין וכו' וכגון בשאי אפשר לעשות מאתמול כדקתני שנפסקה לו וימא בכנורו ופליגי עליה בשאפשר לעשות מבעוד יום הלכך בתחילה אסור. ומעיקרא כי הוה מוקמינן לה כר' יהודה מ"ט לא שיבן הכי משום דלא סברא למפלג בין אפשר לאי אפשר וכל כמה דלא אשכח תנא דאמר הכי בהדיא מיבעיא לן סתמא דמתניתין מני: **אף היא.** אם היה עונבה או קושרה אינה משמעת את הקול והואיל וקשירה נמי אב מלאכה היא הא עדיפא שתשמיע את הקול וטוב לנו לחלל את השבת בשלשולו לקיים השמעת קול שיר של לוים מלחלל שבת בקשירה שהיא אב מלאכה ולא נקיים בה שום מצוה דלא מצי (ה) השמע קול: **משלשל מלמטה וכורך מלמעלה.** שהרי יש יתדות מלמעלה ולמטה שראשי הגיפין כרוכין בהן וכשהוא רולה מגלגל היתד והגיפין נתרכה כעין שעושין למיני כלי זמר ארפ"ש דמתריך עד שיגיע ליתד שלמעלה וכורכה בו והרי היא כבתחלה ומגלגלין היתד עד שתתפשטת בהלכתה ומשמעת קולה ולרבנן עדיפא למשרי קשירה דהא משלשל נמי אב מלאכה הוא דמתקן כלי בהלכתו וכיון (דלמי) [דשרי] לכתחלה מחליף ואתי נמי להתיר ניתן בכנור חדש לכתחלה הלכך קשירה עדיפא: **הא והא רבנן.** דמכשירין שת"ר מבעוד יום דוחין והא דקתני מתניתין קושרה כשנפסקה בתמלעת שתלמלי עונבה לא תשמע קולה והא דקתני עונבה כשנפסקה בראשיה שתין לריכה שם חיזוק כל כך וסגי ליה בעניבה: **ואי בעית אימא הא והא גאמלע.** הא ר"ש והא רבנן ובריתא דקתני לא היה קושרה מדאוריתא שרי דש"ל לר"ש מכשירין דמצוה דוחין היכא דלא אפשר להו מאתמול ומשום גזירה הוא דגזר אמלע אטו מן הצד בעלמא דליכא למיגזר מידי דחי: **מתני' יבלת.** ורוא"ה. והוא מוס לתמיד שדוחה את השבת דכתיב (ויקרא כג) (ו) מרון או (ו) יבלת. יבלת דקרא קרינן יבלת שתין שם דבר אלא כמו חיגרת דומיא דשבור ולא כתיב שבר אלא שבר ועורת דמתני' לא כתיב עיורון אבל יבלת דמתני' הוא שם דבר של המוס: **חוחכין יבלת.** ביד קאמר: **אם בכלי אלן ובאן אסור.** ואע"ג דכי עביד נמי ביד מתקן הוא והוה ליה חוחך מבעוד חיים והוי חולדה דגוזז את הצמר אפ"ה כיון דבלאחר יד קא עביד שתין כן דרך לחותכה אלא בסכין אין כאן אלא שבות: **ואם בכלי אלן ובאן אסור.** דאב מלאכה הוי הוחל ואינו משנה מכמות שעושין בחול: **גמ' (ו) הרכיבו.** בשבת קאמר הרכיבו על כתיפו ברה"ר או להביאו מחוץ לתחום: **והתיכה יבלתו אין דוחין.** קשיא סתמא אסתמא: **הא.** דפסחים בכלי וה"נ קאמר תנא דתמני' ור"א אפילו בכלי שרי דש"ל מכשירי מצוה דוחין שבת כגון (ז) מלאכה שאפשר לעשותה מבעוד יום כגון בקור הטוס מכשירי קרבן הוא והקרבן דוחה השבת ובמכשירין פליגי: **מאני ביישה.** ואפ"ה בכלי אסור משום דמתקן לה ועניין מלאכה קא עביד ודפסחים בלחה ותרוייהו ביד: **אמר לך בכלי.** למה לי לאשמועינן בפסחים דאסור הא כבר שמעינן(ו) לה הכא ולמה ליה לתנא לאתמיה בתרי דוכתי: **ואידך.** להכי הדר תניא התם משום פלוגתא דרבי אליעזר דאשמועינן דאפילו בכלי שרי: **ואידך.** להכי לא מוקמינן לההיא דפסחים בלחה ובכלי דאסר כן הוה ליה אב מלאכה והתם הא דשבות הוא דאלייר: **דומיא דהרכיבו.** דלא מיתסר אלא מדרבנן דמי נושא עצמו ותחומין נמי דרבנן ואפ"ה הואיל ואפשר מאתמול לא דמי: **ואידך הרכיבו.** והבאתו גופה מלאכה גמורה היא דלא ס"ל דהאי תנא בפסחים כר' נתן דאמר בתמ' סוטה בפ' כשם שהמים בודקין (דף כ:) תחומין דאורייתא: **א"ר אליעזר ק"ו.** התם גבי פלוגתייהו תניגן לה בפ' אלו דברים (פסחים סה:): **אלו שמשום שבות.** אלמא ת"ק משום שבות קא אסר להו וש"מ דלאו בכלי מתוקמא: **אלא אמר רב יוסף הא והא ביד.** ומיהו מתני' ביישה לא מוקמינן לה דאם כן אפילו בכלי שרי אלא בלחה וביד היינו טעמא דשרי דשבות הוא ובמקדש שתמידין וקרבנות לצורך במקדש הם מבקרין אותן ובפסחים היינו טעמא דאסור דאב שבות הוא ולורך מקדש הוא אפ"ה כיון דכל אחד ואחד מבקר פסחו ומתקנו בביתו ואח"כ מביאו למקדש לא התירו לעבור על השבות במדינה: **להא שמעתא.** דרב יוסף: **גונאו אלנו.** דכיון דאיגודו בידו אע"ג דאיכא שבות דילמא נפיל כוליה לרה"ר ואתי לאיתויי. ספר נמי שבות דמקדש קרי ליה שהרי קדש הוא אלמא שבות דלורך מקדש אותר אף במדינה: **הא אוקימנא.** ברייש פירקין [לא.] באסקופה כרמלית וכו' דאפילו שבות איכא דאסר לא נפיל כוליה כי ממטי ליה לתוך הבית דרך האסקופה אין כאן חיוב חטאת: **משלשלין וכו'.** לגלותו והוא יגלה מעצמו. ובשאר דעלמא אמרינן אין גוזרין בשר בגל ובילה אלא כדי שיגולו מבעוד יום גזירה שמא יתחה בגחלים בפ"ק דשבת (יט:): **והא הכא.** כל אחד לוקה פסחו בביתו וקשרי ליה נמי במדינה: **בני חבורה.** הנמנין על הפסח זריזין הן דכל העוסקין בקדשים זריזין וחכמים הלכך לא מחתי: **ואני.** דאישתיק סבר דהנים זריזין הן אמרינן בכמה דוכתי דכיון שנכנס לעבודה בידוע שלמדוהו הלכות קדש אבל בני חבורה זריזין הן לא אמרינן שתין לך אדם שתינו עושה פסח: **רבא אמר.** הא והא ביד כדאמר דבכלי ליכא לאוקמי לפסחים משום מלאכה והא והא בלחה דאי ביישה לא מיתסר בכלי אלא מתני' דקתני שבות דאפשר לה מאתמול מידחי מקמי מכשירי מצוה ר"א היא דפליג נמי עלה דההוא דפסחים ואמר דוחין דאפילו אב מלאכה מידחי מקמייהו וכ"ש שבות והא דקתני במתני' דבכלי אסור מודה ר"א דכמה דאפשר לשנויי משנינן ליה ולא מחלליגן שבתא והיכא דלא אפשר כגון גבי איזמל דחינן אפילו אב מלאכה: **דוחה שבת.** אילו שמשום

מאי

בא א מיי' פ"ט מהל' שבת הלכה ח סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן שמ סעיף ב:

סב ב ג מיי' פ"ש מהל' קרבן פסח הלכה יח סמג עשין רכג:

סג ד מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה טו:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ורמינהו הרכבתו והבאתו וכו' ולא קשיא הא ביד הא בכלי: (ב) שם דומיא דהרכבתו והבאתו וכו' ואיתך הרכבתו דלא: (ג) שם ושבות דמקדש במקדש: (ד) שם במדינה הוא ולא גזרינן: (ה) רש"י ד"ה אף היא וכו' דלא מצי משמעת קול: (ו) ד"ה יבלת וכו' מרון אי יַבֶּלֶת יבלת דקרא קרינן יַבֶּלֶת שתיה שם דבר אלא כמו חִיגֶרֶת דומיא דשבור ולא כתיב שָׁבֹר וְעִוֶּרֶת ממי לא כתוב עורון אבל יַבֶּלֶת דמתניתין: (ז) ד"ה הרכבתו בספסח הבא בשבת קאמר הרכבתו להרכיבו על כתיפו:

לעזי רש"י

ארפ"א [הרפ"א]. נבל. ויירוא"ה. יבלת.

מוסף רש"י

חוחכין יבלת במקדש. דלא גזרו על השבות במקדש (פסחים סח:). הרכיבו והבאתו מחוץ לתחום. הרכבתו על כתף האדם להביאו לעזרה דרך רשות הרבים, אע"פ שאינו אלא איסור שבות דרבנן, דקי"ל מי שנשא את עצמו, אין דוחה, דהוה ליה למיעבד מאתמול, וכן הבאתו ממון לתחום (פסחים סה:). וחתיכת יבלתו. ורוא"ה בלע"ז ומוחכה בצפרניו או בשיניו, אינה אלא שבות, דמלאכה בלאחר יד היא (שם). כאן בכלי. דהוי מלאכה גמורה (פסחים סח:). הא והא ביד. שאוחכה בידו ואין בסכין, אאין בה אלא משום שבות, ואפילו הכי אסור בלחה, דואיל ומצי למיעבד מאתמול (שם). הא ביבישה. דאפילו שבות ליכא, וכו' אלעזר לא מצי לאוקמא ואימא ר' אליעזר היא דאמר דוחין, משום דקתני ואם בכלי דהוי מלאכה גמורה כאן וכאן אסור, ואי ר' אליעזר היא הא אמר מבשרי מצוה דוחין את השבת אפילו במלאכה גמורה במסכת שבת (קכ.) תתנן ר' אליעזר אומר אם לא הביא כלי מערב שבת מביאו בשבת (פסחים סח:). מאי טעמא לא אמר הא ביד הא בכלי. ומוקמת לתתני' נמי בלחה (שם). הא תנן אם בכלי כאן וכאן אסור. ולמה לו לאשמועינן דאפילו בכלי שרי לאוקמי לתתני' נמי בלחה (שם). החי נושא את עצמו. ואין בו אלא משום שבות (יומא סז:). ומה שחיטה שהיא משום מלאכה. שהיא אסורה בחולין בשבת משום איסור מלאכה גמורה, שהרי בחטאת מלאכות היא מנויה, ואעפ"כ דוחה את השבת בפסח (פסחים סה:). היה קורא בספר. כל ספרים שלהם עשויים למגילה (שבת ה:) בספר תורה שלנו (לעיל צז:). ונתגלגל הספר מידו. ורלשה אחד בידו (שבת ה:) גוללו ואצלו. דואיל ואלשו אחד בידו (לעיל צז:) ובגמרא מוקים לה באיסקופה כרמלית כגון גגות ג' וזיזתו ד' ורשות הרבים עוברת לפניו דאי נפל כולה מדידי ומהדדי ליה מרה"ר לאיסקופה לאו חיוב חטאת איכא, הלכך השתא דרלשה אחד בידו ואין בתן עקירה, אפילו משום שבות נמי לא גזור (שבת ה:). משלשלין את הפסח. והוא נגלה ויולך משתמשן, ואע"ג דבעלמא אין גוזין (אלא כדי שיגולו מבעוד יום) הכא שרי דבני חבורה זריזין הן ומדבכי אהדדי ולא אתו לאתויי בגחלים (שבת יט:). בני חבורה זריזין הן. שיש רבים ומזמינים זה את זה (פסחים פה:). כהנים זריזין הן. שכולן היו בני תורה ומכריח ולא אתו לאתויי משתמשן (שבת כ.) או: בקאים הם בכל דבמיני בהן יוחו משפעיך ליעקב (שבת קיד:).

רב נסים גאון

פלוגתא דר' אליעזר ור' יהושע אתא לאשמועינן. הינו מתני' דבפר' אלו דברים בפסח דוחין את השבת, ותנן ר' אליעזר אומר דוחין. אמר ר' אליעזר ומה אם שחיטה שהיא כולי, אמר לו ר' יהושע יום טוב יוכיח כו'. הרכיבו דלא כר' נתן דאמר חמי נושא את עצמו. הבאתו מחוץ לתחום כר' עקיבה דאמר תחומין דאורייתא. ועיקר דברי ר' נתן בפרק המצניע, ר' נתן אומר על השחוטין חייב על חיים שהחי נושא את עצמו. ועיקר דברי ר' עקיבה במשנת סוטה בפרק כשם שהמים בודקין אותה וכבר פירשנוה. ולא קא גזרינן שמא יחתה בגחלים. איתה בסוף פרק יציאות השבת, לא תמלא אשה קדירה עסיסית כו', ואמרינן אפי' תימא בית הלל בהא מיסר אסרי גזירה שמא יחתה בגחלים.

רבינו חננאל

ואסיקנא אלא לא קשיא הא ר' שמעון הא רבנן. דתניא בן לוי שנפסקה לו נימא בכנורו קושרה קשר של קיימא כו'. איבעית אימא הא והא ר' שמעון, ולא קשיא מתניתין באמצע בריתא מן הצד. איבעית אימא הא והא באמצע, ותנא קמא סבר לא גזרינן באמצע אטו מן הצד ותנא ברא סבר גזרינן. מתני' חוחכין יבלת במקדש אבל לא במדינה ואם בכלי כאן וכאן אסור. והתנן בפסח חתיכת יבלת אינה דוחה את השבת. ופרקינן מתני' ביבישה ומתני' דפסח בלחה. איבעית אימא לעולם בלחה ומתני' ביד, ומתני' דפסח בכלי. מאן דאמר הא ביד הא בכלי מאי טעמא לא אמר הא בלחה הא ביבישה. יבישה מיפרך פריכה אין צריך חתיכה. ומאן דאמר הא בלחה הא ביבשה מאי טעמא לא אמר הא ביד הא בכלי. אמר לך בכלי אינו צריך למתנייה התם, דקתני במתני' ואם בכלי כאן [וכאן] אסור, בין במקדש בין במדינה אסור. ואידך אמר לך הא דקתני התם משום דבעי איפלוגי ר' אליעזר ור' יהושע. ואקשינן והא חתיכת יבלתו דומיה דהרכבתו והבאתו מבחוץ לתחום קתני, מה הללו משום שבות אף חתיכת יבלת משום שבות, ואי בכלי איסור מלאכה הוא. ופרקינן הרכיבו דלא כר' נתן דאמר החי נושא את עצמו. והא דר' נתן מפורש בשבת פרק [המצניע]. הבאתו מחוץ לתחום כר' עקיבא דאמר תחומין דאורייתא, ומפורש (בסוכה) [בסוטה] פרק [כשם שהמים] ואילו הני איסור מלאכה נינהו. ומותבינן איני דהני איסור מלאכה נינהו, והתנן א"ר אליעזר ומה אם שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה שבת, אילו שמשום

מאי

שבות [וכו'] [אלא אמר ר' יוסף הא והא ביד], מיהו שבות דמקדש במקדש התירו אבל האי דפסח שבות דמקדש [במדינה לא התירו]. [איתיביה רב ספרא לאביי היה קורא בספר] על האיסקופה ונתגלגל הספר מידו גוללו אצלו. והא הכא דשבות דכתבי הקדש במדינה הוא, ולא גזרינן דילמא נפיל ואתי לאיתויי. אמר ליה ולאו מי אוקימנא לההוא באיסקופה כרמלית ורשות הרבים עוברת לפניה, דכיון דאיגודו בידו שבות נמי ליכא. איתיביה משלשלין הפסח לתנור עם חשיכה. והא הכא דשבות דמקדש במדינה היא ולא גזרינן שמא יחתה בגחלים. ופריק רב יוסף בני חבורה זריזין הן לפיכך לא גזרו. ואביי כהנים זריזין הן אמרי', בני חבורה זריזין הם לא אמרינן. **רבא** אמר, ר' אליעזר לטעמה דאמר מכשירי מצוה דוחין את השבת, ומודה ר' אליעזר דכמה דאפשר לשנויי משנינן,

הא בלחה **הא** ביבישה. [מתניתין ביבישה] ואפילו הכי אסרינן בכלי דשבות גדול הוא:

יבישה אפילו בכלי שרי. ולא מסתבר להמיר עליו כיון דאפרוכי מפרין:

ולאו אוקימנא באסקופה כרמלית. תימה דאמר לעיל (דף לז.) גבי מצלן בצמיס או כריכות מצילן פחות פחות מד' אמות אלמא שבות דמקדש במדינה אסיר ו"ל דשבות כי אלי גוונא ולאי שמוטלין בגזיון אסיר:

מה